

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 139

28 мај 2020, четврток

година LXXVI

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1840. Уредба со законска сила за финансиска поддршка на филмските работници за време на вонредна состојба.....	2	1843. Одлука на Уставниот суд на Република Северна Македонија У.бр.115/2019 од 14 мај 2020 година.....	10
1841. Уредба со законска сила за финансиска поддршка на уметници и други физички лица кои самостојно вршат дејности и други активности во областа на културата за време на вонредна состојба.....	6	1844. Издвоено мислење на Уставниот суд на Република Северна Македонија.....	12
1842. Уредба со законска сила за дополнување на Уредбата со законска сила за формирање фонд за помош и поддршка за справување со кризата предизвикана од коронавирусот COVID-19.....	10	1845. Одлука на Уставниот суд на Република Северна Македонија У.бр.44/2020 и У.бр.50/2020.....	13
		1846. Издвоено мислење на Уставниот суд на Република Северна Македонија.....	20
		Огласен дел	1-8

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

1840.

Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16, 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 26 мај 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА ФИЛМСКИТЕ РАБОТНИЦИ ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Со оваа уредба со законска сила се уредуваат условите, начинот и постапката за доделување на финансиска поддршка на филмските работници погодени од здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19, за месеците април и мај 2020 година.

„Филмски работник“ е лице кое учествува во производство на филм.

Член 2

Постапката за финансиската поддршка на филмските работници ќе се спроведува преку Агенцијата за филм на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Агенцијата), а исплатата на средствата за финансиската поддршка се врши од средствата собрани во Фондот за помош и поддршка за справување со кризата предизвикана од Коронавирусот COVID-19, формиран во рамки на Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија.

Предмет на финансиска поддршка е исплата на финансиски средства за месеците април и мај 2020 година, во месечен нето износ од 14.500 денари.

Корисник на финансиска поддршка согласно одредбите од оваа уредба со законска сила може да биде филмски работник-барател на финансиска поддршка, ако:

- е државјанин на Република Северна Македонија;
- во последните пет години работел на минимум три филма поддржани од Агенцијата и

- реализацијата на филмовите кои се поддржани од Агенцијата, а во чие производство барателот на финансиската поддршка требало да учествува, е откажана или одложена поради здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19, што го потврдува Агенцијата.

Агенцијата, во рок од три дена од денот на влегувањето во сила на оваа уредба со законска сила, на својата веб страна објавува јавен повик за доставување барање за користење на финансиска поддршка на филмските работници согласно оваа уредба со законска сила.

Барателот на финансиската поддршка во рок од 15 дена од денот на објавувањето на јавниот повик од став 4 на овој член, доставува барање до Агенцијата, кое е дадено во Прилог 1 и е составен дел на оваа уредба со законска сила.

Кон барањето од став 5 на овој член, барателот на финансиската поддршка доставува изјава за исполнетоста на условите од став 1 на овој член, која е дадена во Прилог 2 и е составен дел на оваа уредба со законска сила.

Член 3

Финансиската поддршка од член 2 став 1 од оваа уредба со законска сила, не може да ја оствари филмски работник кој е опфатен со Уредбата за финансиска поддршка на самостојните уметници за време на вонредна состојба, истиот е во редовен работен однос или е примател на пензија согласно евиденцијата на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија, остварува други приходи по било кој основ и е опфатен со другите економски мерки на Владата на Република Северна Македонија за справување со здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19.

Член 4

За користење на финансиската поддршка на филмските работници одлучува Комисија за финансиска поддршка на филмските работници (во натамошниот текст: Комисијата).

Директорот на Агенцијата, во рок од пет дена од денот на влегувањето во сила на оваа уредба со законска сила, ја формира Комисијата која се состои од пет члена, тројца од редот на вработените во Агенцијата и двајца на предлог на Друштвото на филмски работници на Македонија.

Врз основа на увид во поднесената документација за остварување на финансиска поддршка на филмските работници, Комисијата врз основа на комплетноста на документацијата и проверка на точноста на податоците од истата, изготвува листа со податоци за барателите на финансиската поддршка кои имаат доставена комплетна документација од член 2 став 5 и став 6 од оваа уредба со законска сила и истата во рок од пет дена од денот на истекот на рокот за доставување на барањето за финансиска поддршка ја доставува до директорот на Агенцијата.

Листата на баратели на финансиска поддршка за филмските работници што имаат доставено комплетна документација, Агенцијата ја доставува до Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, односно до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија, со барање за известување дали секое поединечно лице од доставената листа е вработено според евиденцијата на Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, односно дали е примател на пензија согласно евиденциите на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија.

Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, односно Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија во рок од пет дена од денот на доставувањето на барањето од став 4 на овој член, ја известува Агенцијата за лицата од листата, доколку се вработени, односно доколку се приматели на пензија.

Во рок од два дена од добивањето на известувањето од став 5 на овој член, Комисијата констатира дали се исполнети условите од член 2 став 3 од оваа уредба со законска сила, како и врз основа на комплетноста на документацијата од член 2 став 5 и став 6 од оваа уредба со законска сила, доставува до директорот на Агенцијата листа на филмски работници, заради донесување на решенија за финансиска поддршка.

Директорот на Агенцијата во рок од три дена од денот на доставување на листата од ставот 6 на овој член, ги донесува решенијата за утврдување право на финансиска поддршка.

Агенцијата, во рок од три дена од денот на донесувањето на решенијата од ставот 7 на овој член, го известува Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија и во прилог ги доставува донесените решенија.

Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија врз основа на решенијата од ставот 8 на овој член, а согласно член 6 од Уредбата со законска сила за формирање на Фонд за помош и поддршка за справување со кризата предизвикана од Коронавирусот Covid-19, врши исплата на средства за финансиска поддршка на трансакционата сметка на корисникот на финансиска поддршка, најмногу во рок од 15 дена од денот на доставувањето на решенијата од ставот 8 на овој член.

Член 5

Доколку со извршена контрола од страна на Агенцијата се утврди дека филмскиот работник го злоупотребил правото на финансиска поддршка согласно оваа уредба со законска сила, со давање на неистинити податоци во изјавата од член 2 став 6 од оваа уредба со законска сила, истиот е должен да ги врати добиените финансиски средства во целост на сметката за донација во рамки на Владата на Република Северна Македонија – Генерален секретаријат, од каде што е извршена исплатата, со законска затезна камата, во рок од три месеци од денот на извршената исплата на средствата за финансиска поддршка.

Член 6

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-4389/1
26 мај 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

Прилог 1

До
Агенцијата за филм на Република Северна Македонија
Ул „8-ми Март“ бр.4

С к о п ј е

БАРАЊЕ

за исплаќање на финансиска поддршка за филмски работник

Од филмскиот работник, (име и презиме) _____, со ЕМБГ
_____ со адреса на живеење на улица _____, со трансакциска сметка
_____ депонент на _____

Барањето го поднесувам за добивање на финансиска поддршка за месеците април и мај 2020 година во месечен нето износ од 14,500,00 денари.

Во прилог на барањето, доставувам Изјава за исполнетост на условите.

Подносител на барањето

Прилог 2

Јас, _____, со адреса на живеење на _____ бр. _____ и _____ со ЕМБГ _____, државјанин на Република Северна Македонија под полна материјална и кривична одговорност, ја давам следната

ИЗЈАВА

за исполнетост на условите за добивање на финансиска поддршка

Во последните пет години како филмски работник, работев на производството на следните три филма:

1. _____;
2. _____;
3. _____;

кои се финансирани од Агенцијата за филм на Република Северна Македонија.

Поради здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19 не остварувам приходи со работа на производство на филмови поддржани од Агенцијата за филм на Република Северна Македонија, од причина што истите се откажани односно нивната реализација е одложена.

Не сум опфатен со Уредбата за финансиска поддршка на самостојните уметници за време на вонредна состојба, не сум во редовен работен однос, не сум примател на пензија, не остварувам други приходи по било кој основ и не сум опфатен со другите економски мерки на Владата на Република Северна Македонија за справување со здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19.

Во случај на утврдување на невистинитост на податоците од оваа Изјава согласен сум да бидат преземени соодветни законски мерки.

Скопје, _____ 2020 година.

Изјавил:

1841.

Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16, 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 26 мај 2020 година, донесе

УРЕДБА**СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА УМЕТНИЦИ И ДРУГИ ФИЗИЧКИ ЛИЦА КОИ САМОСТОЈНО ВРШАТ ДЕЈНОСТИ И ДРУГИ АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА****Член 1**

Со оваа уредба со законска сила се уредуваат условите, начинот и постапката за доделување на финансиска поддршка на уметници и други физички лица кои самостојно вршат дејности или друг вид активности во областа на културата, или преку авторски или друг вид на договор се ангажирани во правно лице кое е регистрирано за вршење на дејност од областа на културата, за месеците април и мај 2020 година.

Член 2

Постапката за финансиската поддршка на уметниците и на другите физички лица кои самостојно вршат дејности или друг вид активности во областа на културата, или преку авторски или друг вид на договор се ангажирани во правно лице кое е регистрирано за вршење на дејност од областа на културата, ќе се спроведува преку Министерството за култура (во натамошниот текст: Министерството), а исплатата на средствата за финансиската поддршка се врши од средствата собрани во Фондот за помош и поддршка за справување со кризата предизвикана од Коронавирусот Covid-19, формиран во рамки на Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија.

Предмет на финансиската поддршка е исплата на финансиски средства за месеците април и мај 2020 година, во месечен нето износ од 14.500 денари.

Корисник на финансиска поддршка согласно одредбите од оваа уредба со законска сила може да биде уметник или друго физичко лице од член 1 од оваа уредба со законска сила - барател на финансиска поддршка, ако:

- е државјанин на Република Северна Македонија и
- самостојно или преку авторски или друг вид на договор, учествува во реализација на проект поддржан на Годишните конкурси за финансирање на проекти од национален интерес во културата за 2020 година, или во реализација на проект поддржан од меѓународни фондови, односно меѓународни организации, а кој е откажан поради здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19.

Министерството, во рок од три дена од денот на влегувањето во сила на оваа уредба со законска сила, на својата веб страна објавува јавен повик за доставување барање за користење на финансиска поддршка на уметниците и на другите физички лица кои самостојно вршат дејности или друг вид активности во областа на културата, или преку авторски или друг вид на договор се ангажирани во правно лице кое е регистрирано за вршење на дејност од областа на културата согласно оваа уредба со законска сила.

Барателот на финансиската поддршка во рок од 15 дена од денот на објавувањето на јавниот повик од став 4 на овој член, доставува барање до Министерството, кое е дадено во Прилог 1 и е составен дел на оваа уредба со законска сила.

Кон барањето од став 5 на овој член, барателот на финансиската поддршка доставува изјава за исполнетоста на условите од став 3 на овој член, која е дадена во Прилог 2 и е составен дел на оваа уредба со законска сила.

Член 3

Финансиската поддршка од член 2 став 1 од оваа уредба со законска сила, не може да ја оствари барател на финансиска поддршка кој е опфатен со Уредбата за финансиска поддршка на самостојните уметници за време на вонредна состојба, е во редовен работен однос, или е примател на пензија согласно евиденцијата на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија, остварува други приходи по било кој основ, или е опфатен со другите економски мерки на Владата на Република Северна Македонија за справување со здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19.

Член 4

За користење на финансиската поддршка на уметниците и на другите физички лица кои самостојно вршат дејности или друг вид активности во областа на културата, или преку авторски или друг вид на договор

се ангажирани во правно лице кое е регистрирано за вршење на дејност од областа на културата одлучува Комисија за финансиска поддршка (во натамошниот текст: Комисијата).

Министерот за култура, во рок од пет дена од денот на влегувањето во сила на оваа уредба со законска сила, ја формира Комисијата која се состои од пет члена, од редот на вработените во Министерството.

Врз основа на увид во поднесената документација за остварување на финансиска поддршка, Комисијата врз основа на комплетноста на документацијата и проверка на точноста на податоците од истата, изготвува листа со податоци за барателите на финансиската поддршка кои имаат доставена комплетна документација од член 2 став 5 и став 6 од оваа уредба со законска сила и истата во рок од пет дена од денот на истекот на рокот за доставување на барањето за финансиска поддршка ја доставува до министерот за култура.

Листата на баратели на финансиска поддршка на уметниците и на другите физички лица кои самостојно вршат дејности или друг вид активности во областа на културата, или преку авторски или друг вид на договор се ангажирани во правно лице кое е регистрирано за вршење на дејност од областа на културата што имаат доставено комплетна документација, Министерството ја доставува до Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, односно до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија, со барање за известување дали секое поединечно лице од доставената листа е вработено според евиденцијата на Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, односно дали е примател на пензија согласно евиденциите на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија.

Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, односно Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија во рок од пет дена од денот на доставувањето на барањето од став 4 на овој член, го известува Министерството, за лицата од листата, доколку се вработени, односно доколку се приматели на пензија.

Во рок од два дена од добивањето на известувањето од став 5 на овој член, Комисијата констатира дали се исполнети условите од член 2 став 3 од оваа уредба со законска сила, како и врз основа на комплетноста на документацијата од член 2 став 5 и став 6 од оваа уредба со законска сила, доставува до министерот за култура листа на уметниците и на другите физички лица кои

самостојно вршат дејности или друг вид активности во областа на културата, или преку авторски или друг вид на договор се ангажирани во правно лице кое е регистрирано за вршење на дејност од областа на културата, заради донесување на решенија за финансиска поддршка.

Министерот за култура во рок од три дена од денот на доставување на листата од ставот 6 на овој член, ги донесува решенијата за утврдување право на финансиска поддршка.

Министерството за култура, во рок од три дена од денот на донесувањето на решенијата од ставот 7 на овој член, го известува Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија и во прилог ги доставува донесените решенија.

Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија врз основа на решенијата од ставот 8 на овој член, а согласно член 6 од Уредбата со законска сила за формирање на Фонд за помош и поддршка за справување со кризата предизвикана од Коронавирусот Covid-19, врши исплата на средства за финансиска поддршка на трансакционата сметка на корисникот на финансиска поддршка, најмногу во рок од 15 дена од денот на доставувањето на решенијата од ставот 8 на овој член.

Член 5

Доколку со извршена контрола од страна на Министерството за култура се утврди дека барателот на финансиска поддршка го злоупотребил правото на финансиска поддршка согласно оваа уредба со законска сила, со давање на неистинити податоци во изјавата од член 2 став 6 на оваа уредба со законска сила, истиот е должен да ги врати добиените финансиски средства во целост на сметката за донација во рамки на Владата на Република Северна Македонија – Генерален секретаријат, од каде што е извршена исплата, со законска затезна камата, во рок од три месеци од денот на извршената исплата на средствата за финансиска поддршка.

Член 6

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-4390/1
26 мај 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

Прилог 1

До
Министерството за култура
- Скопје

БАРАЊЕ
за добивање на финансиска поддршка
на уметници и на други физички лица кои самостојно вршат дејности и други активности
во областа на културата
за време на вонредна состојба

Од (име и презиме) _____, со ЕМБГ _____ со
адреса на живеење на улица _____, со трансакциска сметка
_____ депонент на _____

Барањето го поднесувам за добивање на финансиска поддршка за месеците април и мај
2020 година во месечен нето износ од 14,500,00 денари.
Во прилог на барањето доставувам Изјава за исполнетост на условите и Договор
_____.

Подносител на барањето

Прилог 2

Јас, _____, со адреса на живеење на _____ бр. _____ и со ЕМБГ _____, државјанин на Република Северна Македонија под полна материјална и кривична одговорност, ја давам следната

ИЗЈАВА

за исполнетост на условите за добивање на финансиска поддршка

Поради здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19 проектот од национален интерес _____ поддржан од Министерството за култура на Годишните конкурси за финансирање на проекти од национален интерес во културата за 2020 година _____, односно проектот _____ поддржан од меѓународниот фонд/меѓународната организација _____, е откажан.

Не сум опфатен со Уредбата за финансиска поддршка на самостојните уметници за време на вонредна состојба, не сум во редовен работен однос, не сум примател на пензија, не остварувам други приходи по било кој основ и не сум опфатен со другите економски мерки на Владата на Република Северна Македонија за справување со здравствено-економската криза предизвикана од коронавирусот COVID-19.

Во случај на утврдување на невистинитост на податоците од оваа Изјава согласен сум да бидат преземени соодветни законски мерки.

Скопје, _____ 2020 година.

Изјавата ја дава:

1842.

Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16, 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 26 мај 2020 година, донесе

УРЕДБА

**СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА
УРЕДБАТА СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ФОРМИРАЊЕ
ФОНД ЗА ПОМОШ И ПОДДРШКА ЗА
СПРАВУВАЊЕ СО КРИЗАТА ПРЕДИЗВИКАНА
ОД КОРОНАВИРУСОТ COVID-19**

Член 1

Во Уредбата со законска сила за формирање Фонд за помош и поддршка за справување со кризата предизвикана од Коронавирусот Covid-19 („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 106/20), во членот 5, по зборот „претпријатија“ се става записка и се додаваат зборовите: „како и на филмските работници и уметниците и другите физички лица кои самостојно вршат дејности или друг вид активности во областа на културата, или преку авторски или друг вид на договор се ангажирани во правно лице кое е регистрирано за вршење на дејност од областа на културата, “.

Член 2

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-4652/1
26 мај 2020 година
Скопје

Претседател
на Владата на Република
Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

**УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

1843.

Уставниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Северна Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992 и Службен весник на Република Северна Македонија бр. 202/2019)) на седницата одржана на 14 мај 2020 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/2019).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Северна Македонија по повод иницијативата на Комисијата за заштита од дискриминација од Скопје, со Решение У.бр. 115/2019 од 28 јануари 2020 година поведе постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за неговата согласност со член 75 став 3 од Уставот на Република Северна Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот закон е систематизиран во VII глави со следниве наслови:

I – Општи одредби,

II – Облици и видови на дискриминација,

III – Комисија за заштита и спречување од дискриминација,

IV – Постапка за спречување и заштита од дискриминација пред Комисијата за заштита и спречување од дискриминација,

V – Судска заштита,

VI – Прекршочни одредби, и

VII – Преодни и завршни одредби.

5. Согласно членот 110 од Уставот на Република Северна Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот, како и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според членот 51 од Уставот, во Република Северна Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 52 ставови 1 и 2 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила во „Службен весник на Република Северна Македонија“ најдоцна во рок од седум дена од денот на нивно донесување.

Со Амандманот X од Уставот, со кој се заменува членот 69, е предвидено дека Собранието може да одлучува ако на седницата присуствува мнозинство од вкупниот број пратеници. Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници, а најмалку со една третина од вкупниот број пратеници, ако со Уставот не е предвидено посебно мнозинство. Законите кои што директно ги засагаат културата, употребата на јазиците, образованието, личните документи и употребата на симболите, Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија. Спорот во врска со примената на оваа одредба го решава Комитетот за односи меѓу заедниците.

Законодавната дејност Собранието, меѓу другото, во смисла на членот 68 од Уставот, ја остварува со донесување на закони и автентично толкување на законите, со донесување републички буџет и завршна сметка, кој претставува специфичен финансиски закон и врши ратификација на меѓународни договори со закон.

Според членот 75 од Уставот, законите се прогласуваат со указ. Указот за прогласување на законите го потпишуваат претседателот на Републиката и претседателот на Собранието. Претседателот на Републиката може да одлучи да не го потпише указот за прогласување на законот. Собранието повторно го разгледува законот и доколку го усвои со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, претседателот на Републиката е должен да го потпише указот. Претседателот е должен да го потпише указот, доколку според Уставот, законот се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Објавувањето на законите е услов за нивно влегување во сила. На објавувањето му претходи прогласувањето на законите. Законите се прогласуваат со указ. Указот го потпишуваат претседателот на Републиката и претседателот на Собранието. Претседателот на Собранието веднаш по донесување на законот го доставува истиот до претседателот на Републиката заради потпишување на указот за прогласување на законот.

Доколку во рок од 30 дена, претседателот на Републиката одлучи да не го потпише указот за прогласување на законот, истиот по истекот на тој рок се враќа во Собранието на повторно разгледување.

Од содржината на цитираната уставна норма јасно произлегува дека претседателот на државата може да одлучи да не го потпише указот за прогласување на законот, додека претседателот на Собранието ја нема таа можност да избира и мора да го потпише истиот. Доколку претседателот на Републиката одлучи да не го потпише законот, како што е сторено во конкретниот случај, законот се враќа во Собранието на повторно разгледување и доколку тоа го усвои со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници (апсолутно мнозинство), претседателот на Републиката е должен да го потпише указот. Оттука, јасно произлегува дека основен услов за донесување на вратениот закон е постигнување на апсолутно мнозинство за негово донесување, односно нужно е истиот да добие мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, што значи потребно е 61 пратеник да гласа за ваквиот закон за да истиот биде полноважно донесен и по кое претседателот на Републиката е должен да го потпише указот. Претседателот на Републиката нема право на вето на законите кои според Уставот се донесуваат со двотретинско мнозинство од вкупниот број пратеници (квалификувано мнозинство).

Во конкретната правна ситуација претседателот на Републиката со допис бр.08-1794/2 од 18.03.2019 година го известил Собранието дека донел одлука да не го потпише Указот за прогласување на Законот за спречување и заштита од дискриминација кој што Собранието го донел на седницата одржана на 11 март 2019 година.

Според Судот, во конкретниот случај јасно и недвосмислено произлегува дека оспорениот закон е во спротивност со член 75 став 3 од Уставот. Ова, од причина што станува збор за донесување, односно усвојување на Закон кој што повторно се разгледува од страна на законодавниот дом- Собранието, кој што бил вратен и Указот на истиот не бил потпишан од претседателот на Републиката. Во тој случај, согласно член 75 став 3 од Уставот, е неопходно законот да се усвои со апсолутно мнозинство, односно со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, што значи најмалку 61 пратеник треба да гласа за законот за истиот да биде усвоен.

Имено, од увидот во Записникот од 94 седница на Собранието на Република Северна Македонија одржана на 16 мај 2019 година произлегува дека истиот бил ставен на дневен ред согласно член 75 став 3, како и во смисла на точка 2 од Амандманот Х од Уставот и член 11 став 3 од Законот за Комитетот за односи меѓу заедниците, односно дека истиот се донесува со мнозинство гласови од присутните пратеници при што мора да има мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Северна Македонија.

Меѓутоа, во текот на претходната постапка Судот утврди дека овој закон бил ставен на дневен ред на седницата на 16 мај 2019 година врз основа на член 75 став 3 од Уставот, односно откако претседателот на Републиката не го потпишал указот за прогласување на Законот, кој претходно бил донесен на седница на Собранието одржана на 11 март 2019 година. Во тој случај Собранието повторно го разгледува законот и истиот доколку го усвои со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, што значи доколку за истиот гласале 61 пратеник, претседателот е должен да го потпише указот.

Собранието на Република Северна Македонија на Деведесет и четвртата седница на Собранието одржана на 16 мај 2019 година, под точка 16 од дневниот ред го стави на гласање овој закон во смисла на член 75 став 3 од Уставот и Собранието повторно го разгледува законот за чие усвојување е потребно мнозинство гласови од вкупниот број пратеници и по кое претседателот на Републиката е должен да го потпише указот.

Во фаза на гласање, од увидот во стенографските белешки, неспорно произлегува дека вкупно гласале 55 пратеници, воздржани нема, против нема. Исто така, во Собранието било гласано и по принципот на Бадентер, односно согласно Амандманот Х од Уставот и член 11 став 3 од Законот за комитетот за односи меѓу заедниците, така што гласале 16 пратеници, од кои 15 гласале ЗА, против 1, воздржани нема.

Претседателот на Собранието констатира дека во салата се присутни повеќе од 61 пратеник, гласањето е полноважно.

По ваквото гласање претседателот на Собранието констатирал дека Законот е донесен.

Законот е објавен во „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.101/2019 од 22 мај 2019 година.

На седницата на која се усвојувал оспорениот закон биле присутни 101 пратеник, од вкупно 120 пратеници, а за истиот гласале 55 пратеници, што значи дека за донесување на истиот во смисла на член 75 став 3 од Уставот неопходно е за истиот да гласаат најмалку 61 пратеник, односно потребно е да се постигне апсолутно мнозинство, што во случајов не е постигнат таков консензус, што се утврди од записникот од одржаната седница на законодавниот дом на ден 16 мај 2019 година.

Од наведената уставно-судска анализа, Судот оцени дека во конкретниот случај оспорениот закон е во спротивност со Уставот на Република Северна Македонија, односно со член 75 став 3 од Уставот, од причина што истиот, според Судот е донесен без потребното мнозинство предвидено во наведениот член 75 став 3 од Уставот на Република Северна Македонија, односно за истиот не гласале 61 пратеник како што исклучиво бара наведениот член од Уставот.

Имено, од причина што овој закон бил повторно ставен на гласање по претходно даденото вето од претседателот на Републиката, Судот оцени дека во тој случај законот добива поголем легитимитет и истиот треба да се донесе со апсолутно мнозинство гласови како што предвидува член 75 став 3 од Уставот, норма која што според оценката на Судот е императивна правна норма. Ова, дотолку повеќе што и Амандман Х став 1 од Уставот утврдува дека Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници, а најмалку со една третина од вкупниот број пратеници, но само ако со Уставот не е предвидено посебно мнозинство. Во случајов Уставот предвидува посебно мнозинство, а тоа во правната ситуација предвидена во членот 75 од Уставот е апсолутното мнозинство, односно консензус од 61 пратеник, со што само во тој случај би можело да се смета дека законот е полноважно донесен. Но, како предметниот закон е донесен без потребното мнозинство во смисла на член 75 став 3 од Уставот, Судот утврди дека оспорениот закон не е во согласност со Уставот на Република Северна Македонија.

6. Судот, истовремено го ценеше и предлогот на подносителот на иницијативата за примена на членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија, но оцени дека во случајов не се наслапени условите во смисла на членот 27 од Деловникот

за донесување на решение за запирање на извршување-то на дејствијата преземени врз основа на оспорениот закон, од причина што со неговото извршување не би можеле да настапат тешко отстранливи последици.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точка 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот, Сали Мурати и судиите: Насер Ајдари, Елена Гошева, Никола Ивановски, Јован Јосифовски, д-р Осман Кадриу, д-р Дарко Костадиновски и Владимир Стојаноски.

У.бр.115/2019
14 мај 2020 година
Скопје

Уставен суд на Република
Северна Македонија
Претседател,
Сали Мурати, с.р.

1844.

Врз основа на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.202/2019), по моето гласање против Одлуката У.бр.115/2019 од 14 мај 2020 година, со која се укина Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/2019), го издвојувам и писмено го објавувам следното

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

1. Сметам дека при одлучувањето да се поведе постапка за оценување на уставноста на оспорениот закон и неговото подоцнежено укинување, мнозинството судии погрешно ја протолкуваа втората реченица од ставот 3 од членот 75 од Уставот.

Притоа, неспорна е фактичката состојба на која како причина за оспорување се повикува подносителот на иницијативата и како таква, беше прифатена по однос на несогласноста на укинатиот закон со претходно цитираната одредба од Уставот.

Имено, претседателот на Републиката одлучил да не го потпише указот за прогласување на Законот за спречување и заштита од дискриминација, донесен на седницата на Собранието одржана на 11 март 2019 година.

Собранието, на седницата одржана на 16 мај 2019 година, повторно го разгледало истиот закон и го усвоило со 55 гласа „за“, по што претседателот на Републиката и претседателот на Собранието, го потпишале указот за прогласување на истиот закон.

Во овие рамки, мнозинството смета дека при повторното разгледување, „Законот бил донесен без потребното мнозинство предвидено во наведениот член 75 став 3 од Уставот на Република Северна Македонија, односно за истиот не гласале 61 пратеник како што исклучиво бара наведениот член од Уставот“.

2. За разлика од мнозинството, мојот став е дека оваа уставна одредба има друг предмет на уредување и значење.

Така, ставот 3 од членот 75 од Уставот го сочинуваат две реченици коишто регулираат две различни ситуации.

Првата, на претседателот на Републиката му доделува уставно овластување да одлучи да не потпише указ за прогласување на закон. Согласно ова, во конкретниот случај претседателот на Републиката, првиот пат одлучил да не го потпише указот за прогласување на Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Со втората пак, се пропишува обврска за претседателот на Републиката - да потпише указ за прогласување на одреден закон, којшто настанува ако се исполнат кумулативно двата истовремено пропишани услови: (1) Собранието повторно да го разгледа законот; и (2) доколку го усвои со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Во однос на Собранието е употребен изразот „доколку“, што е номотехнички израз за предвидување услов којшто треба да настапи за да настане одредена правна последица, за разлика од терминот кој е употребен во однос на претседателот на Републиката, за кој е јасно дека се однесува на пропишување обврска.

Според тоа, втората реченица од ставот 3 од членот 75 од Уставот е уставна норма којашто утврдува обврска за претседателот на Републиката којашто настанува под услов да се преземени дејствијата од страна на Собранието предвидени со истата норма. Со ова е определен нејзиниот предмет на уредување - одредени ситуации во постапката за прогласување на законите, а не нивното донесување.

Впрочем, членот 75 од Уставот, во целост се однесува на прогласувањето на законите како последна фаза од законодавната постапка.

Последица на ова е дека одредбата единствено може да се разгледува во случаите кога Судот треба да оцени дали претседателот на Републиката ја исполнил, односно испочитувал, својата уставна обврска да го потпише указот за прогласување на закон којшто бил повторно разгледан од Собранието и усвоен со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, а не дали еден закон е донесен, односно усвоен во согласност со оваа одредба.

Тоа значи дека мнозинството гласови од вкупниот број на пратеници што е предвидено со истата одредба, не претставува потребен број на гласови од пратениците за донесување на еден закон, туку тоа е мнозинство што е еден од условите за настанување на обврска за претседателот на Републиката да потпише указ за прогласување на еден закон.

Притоа, треба да се има предвид дека во одредбата се користи изразот „усвои“, наместо изразот „донесе“ којшто Уставот го користи за мнозинствата потребни за донесување на законите, што е суштинска разлика (на пример, член 5 став 2, член 62 став 5 од Уставот итн.).

Од друга страна, доколку при толкувањето на втората реченица од ставот 3 од членот 75 од Уставот се примени методот - *argumentum a contrario*, произлегува дека претседателот на Републиката не е должен да потпише указ за прогласување на закон којшто бил повторно разгледан од Собранието, но бил усвоен со обично мнозинство, како што е случај со оспорениот закон.

Во конкретниот случај, иако не биле исполнети уставните претпоставки за настанување обврска за потпишување указ за прогласување на Законот, истиот бил потпишан од претседателот на Републиката и од оваа гледна точка, не може да се оспори таквата негова одлука, бидејќи не е спротивна на конкретната одредба од Уставот.

Тоа што Законот за спречување и заштита од дискриминација бил усвоен со помало мнозинство, не значи дека поради тоа е противуставен од гледна точка на член 75 став 3 реченица 2 од Уставот, туку дека не настапиле уставните услови претседателот на Републиката да биде уставно-правно должен да го потпише указот за прогласување на истиот закон.

Секако, последното не се однесува на ситуација кога Собранието треба повторно да разгледа и усвои закон којшто согласно Уставот се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, а во кои не спаѓа укинатиот закон којшто се донесува со обично мнозинство. Во таков случај, при повторното разгледување, законот мора да биде усвоен со апсолутно мнозинство, исто како што се предвидува и за неговото донесување.

Претседател
на Уставниот суд на Република
Северна Македонија,
Сали Мурати, с.р.

1845.

Уставниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Северна Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992 и Службен весник на Република Северна Македонија бр.202/2019)) на седницата одржана на 12 мај 2020 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ ПОНИШТУВААТ:

- Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-2867/1 од 9 април 2020 година, („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 97/2020), и

- Уредбата со законска сила за дополнување на Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-3091/1 од 13 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 100/2020).

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА Решението со кое се запира извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на актите означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Северна Македонија по повод иницијативата на Томислав Кузмановски, адвокат од Скопје и на овој суд поднесена по службена должност, со Решение У.бр.44/2020 и У.бр. 50/2020 од 28 април 2020 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за нивната согласност со одредби од Уставот и со одредбите од Законот за плати и други надоместоци на избрани и именувани лица, Законот за надворешни работи, Законот за платите на судиите и Законот за платите на јавните обвинители, како и со Законот за административни службеници и Законот за вработени во јавниот сектор.

5. Судот на седницата утврди дека оспорените акти се со следнава содржина:

I. Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 7 април 2020 година, донесе

УРЕДБА СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ВИСИНАТА НА ПЛАТАТА НА ИЗБРАНИТЕ, ИМЕНУВАНИТЕ И НАЗНАЧЕНИТЕ ЛИЦА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Со оваа уредба со законска сила се уредува висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на траење на вонредната состојба.

Член 2

Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат на избраните и именуваните лица во јавниот сектор, и тоа на пратениците во Собранието на Република Северна Македонија, Претседателот на Република Северна Македонија, функционерите кои ги именува Претседателот на Република Северна Македонија, претседателот на Собранието на Република Северна Македонија, функционерите и лицата кои ги избира или именува Собранието на Република Северна Македонија, претседателот на Владата на Република Северна Македонија и избраните и именуваните лица од Владата на Република Северна Македонија, градоначалниците и лицата кои остваруваат право на плата по престанувањето на функцијата, согласно Законот за плата и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија, именувани лица од Владата на Република Северна Македонија кои остваруваат право на плата согласно Одлуката за утврдување на коефициенти за пресметување на платата на функционерите кои ги именува Владата на Република Македонија, претседател и членови, односно лице кое раководи со регулаторно тело, лицата кои раководат со институциите кои вршат дејности од областа на образованието, културата, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот, и во институциите кои вршат работи од јавен интерес утврден со закон, а се организирани како агенции, фондови, правни лица на кои им е доверено вршење на јавно овластување, јавни установи, јавните претпријатија основани од Република Северна Македонија или од општините, од градот Скопје и од општините во градот Скопје и акционерските друштва во целосна сопственост на државата.

Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат и на назначените државни секретари, генерални секретари, секретарот на Градот Скопје и секретарите на општините, кои остваруваат право на плата согласно Законот за административни службеници.

Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат и на избраните судии кои остваруваат право на плата согласно Законот за платите на судиите и на избраните јавни обвинители кои остваруваат право на плата согласно Законот за платите на јавните обвинители.

Член 3

На избраните, именуваните и назначените лица од членот 2 од оваа уредба со законска сила, за месеците април и мај 2020 година им се исплатува плата во висина на минимална плата утврдена за месец декември 2019 година во Република Северна Македонија, во износ од 14.500 денари.

Член 4

Одредбите од оваа уредба со законска сила не се однесуваат на избраните и именуваните лица во јавните здравствени установи.

Член 5

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-2867/1
7 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

II. Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата одржана на 13 април 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ВИСИНАТА НА ПЛАТАТА НА ИЗБРАНИТЕ, ИМЕНУВАНИТЕ И НАЗНАЧЕНИТЕ ЛИЦА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Во Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 97/20), во насловот по зборовите „јавниот сектор“ се додаваат зборовите „и на вонредните и ополномоштени амбасадори и генерални конзули на Република Северна Македонија во странство“.

Член 2

Во член 1 по зборовите „јавниот сектор“ се додаваат зборовите „и на вонредните и ополномоштени амбасадори и генерални конзули на Република Северна Македонија во странство“.

Член 3

Во член 2, по ставот 3 се додава нов став 4 кој гласи:

„Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат и на вонредните и ополномоштени амбасадори и генералните конзули на Република Северна Македонија, кои остваруваат право на плата согласно Законот за надворешни работи“.

Член 4

Во член 3, по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„На вонредните и ополномоштени амбасадори и генералните конзули од член 2 став 4 од оваа уредба со законска сила, за месеците април и мај 2020 година им се исплатува плата намалена за 20% од платата утврдена за месец март 2020“.

Член 5

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-3091/1
13 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

6. Според член 8 став 1 алинеите 1,3 и 4 од Уставот на Република Северна Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власта на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Северна Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определено дека граѓаните на Република Северна Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 3 од Уставот, секој вработен има право на соодветна заработувачка, а според ставот 5 од наведениот член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот (став 1). Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот (став 2). Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба (став 3).

Според член 95 став 3 од Уставот организацијата и работата на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 96 од Уставот Органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според членот 125 од Уставот, вонредна состојба настанува кога ќе настанат големи природни непогоди или епидемии (став 1). Ако Собранието не може да се состане, одлука за постоење на вонредна состојба донесува претседателот на Републиката и му ја поднесува на Собранието на потврдување штом тоа ќе е во можност да се состане (став 4).

Според членот 126 од Уставот, при постоење на воена или вонредна состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила. Овластувањето на Владата да донесува уредби со законска сила трае до завршувањето на воената или вонредната состојба, за што одлучува Собранието.

Во конкретниот случај, претседателот на Република Северна Македонија со две последователни одлуки, бр.08-526/2 од 18 март 2020 и бр. 08-607/2 од 16 април 2020 година, утврди постоење на вонредна состојба на територијата на Република Северна Македонија.

Во конкретниот случај Владата на Република Северна Македонија, повикувајќи се на член 126 став 1 од Уставот, поточно на уставната определба дека таа при постоење на вонредна состојба донесува уредби со законска сила ја донесува оспорената уредба со законска сила и нејзиното дополнување, уредувајќи дека на дел од вработените во јавниот сектор, односно на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор, како и на вонредните ополномоштени амбасадори и генерални конзули на Република Северна Македонија им ја определува висината на платата за месеците април и мај 2020 година.

Во членот 2 од оваа уредба, децидно се наведени сите лица на кои се однесува оспорената одредба.

Според член 2 став 2 од Законот за платите на судиите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 110/2007, 103/2008, 153/2009, 67/2010, 97/2010, 135/2011, 231/2015, и 161/2018), платата на судиите утврдена според одредбите од овој закон, не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган.

Според член 2 став 2 од Законот за платите на јавните обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр.153/2019, 67/2010 и 231/2015), платата на јавниот обвинител, утврдена според одредбите на овој закон, не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган.

Според членот 1 од Законот за плати и други надоместоци на избрани и именувани лица („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/1990, 44/1990-исправка, 11/1991-исправка, 38/1991, 23/1997, 37/ 2005, 84/2005, 121/2007, 161/2008, 92/2009, 42/2010, 97/2010, 162/ 2010, 11/2012, 145/2012, 170/2013, 139/2014, 233/2018), право на плата во месечен износ за вршење на функцијата имаат претседателот на Република Македонија, функционерите избрани од редот на пратениците, функционерите и лицата кои ги избира или кои ги именува Собранието, носителите на правосудни функции, функционерите кои ги именува претседателот на Република Македонија и кои ги именува Владата на Република Македонија.

Согласно членот 2 од истиот закон, платата на претседателот на Република Македонија, на функционерите избрани од редот на пратениците, на функционерите кои ги избира или кои ги именува Собранието и носители на правосудни функции (во натамошниот текст: функционери) и на раководните работници кои ги назначува надлежното тело на Собранието (во натамошниот текст: раководни работници) ги утврдува Собранието или телото што ќе го овласти. Платата на функционерите и на раководните работници кои ги именува, односно кои ги назначува претседателот на Република Македонија или телото што тој ќе го овласти ги утврдува претседателот на Република Македонија или телото што тој ќе го овласти.

Во следните цитирани одредби од наведениот закон се децидно уредени постапката и начинот на пресметување на плата на избраните и именувани лица.

Така, според членот 3 од овој закон, правата утврдени со овој закон им припаѓаат на функционерите и на раководните работници од денот на изборот, именувањето, односно назначувањето до крајот на месецот

во кој им престанала функцијата, а на пратениците во Собранието од денот на верификацијата на мандатот до крајот на месецот во кој им престанал пратеничкиот мандат, ако со овој закон не е поинаку определено.

Според членот 8 од Законот, средствата за плата на функционерите се обезбедуваат зависно од општественото значење и вредноста на работите и задачите што ги вршат и од сложеноста, обемот и вкупниот придонес што функционерот со својот труд го дава во остварувањето на правата и должностите на органот во кој ја врши функцијата.

Средствата за плата на раководните работници во Собранието се обезбедуваат зависно од вредноста на работите и задачите што ги вршат и од вкупниот придонес што раководниот работник со својот труд го дава во остварувањето на работите и задачите од делокругот на Собранието.

Согласно членот 9 од овој закон, средствата за плата на функционерите и на раководните работници се обезбедуваат во буџетот на Републиката.

Согласно членот 10 од Законот, платата на функционер и на раководен работник се утврдува на начин што основницата за пресметување на плата се множи со утврдениот коефициент и се зголемува за процентот за работното искуство.

Работното искуство се вреднува така што платата во месечен износ се зголемува процентот утврден за работното искуство од 0,5% за секоја започната година работен стаж, а најмногу до 20%.

Членот 11 од Законот предвидува дека основница за пресметување на платата е просечната исплатена месечна плата по вработен во Републиката за претходната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

Според членот 12 од Законот коефициентите за утврдување на надоместокот на плата и на платата изнесуваат од 2,20 до 4,50.

Членот 13 од Законот предвидува дека коефициентот за утврдување на платата за претседател на Република Македонија, претседател на Собранието и претседател на Владата, изнесува до 4,50.

Согласно членот 14 од овој закон, коефициентот за утврдување на платата за претседател на Уставниот суд на Република Македонија, потпретседател на Собранието и, изнесува 4,00.

Според членот 15 од Законот коефициентот за утврдување на платата на член на Владата, претседател на работно тело на Собранието, претседател на Врховниот суд на Република Македонија, јавен обвинител на Република Македонија, судија на Уставниот суд на Република Македонија, гувернер на Народната банка на Република Македонија, јавен правобранител на Македонија, народниот правобранител, секретар на Собранието и секретар на Владата, изнесува до 3,70.

Според членот 16 од Законот коефициентот за утврдување на платата на заменик министер, директор на републичка организација, раководител на Кабинетот на претседателот на Република Македонија, советник на претседателот на Република Македонија, секретар на Кабинетот на претседателот на Република Македонија републички советник во Собранието, заменик на гувернерот на Народната банка на Република Македонија, заменик на секретарот на Собранието, судија на Врховниот суд на Република Македонија, заменик на јавниот обвинител на Република Македонија, заменик на јавниот правобранител на Република Македонија, заменик на народниот правобранител, претседател на апелациониот суд и виш јавен обвинител, изнесува до 3,40.

Членот 17 од Законот предвидува дека коефициентот за утврдување на платата на раководен работник кој го именува Собранието или кој го назначува надлежното тело на Собранието, на судија на апелационен

суд и заменик на вишиот јавен обвинител, претседател на основен суд и основен јавен обвинител изнесува до 3,20.

Согласно членот 17-б коефициентот за утврдување на плата на судија на основен суд и на заменик на основниот јавен обвинител, изнесува до 2,80.

Согласно членот 17-в од Законот коефициентите за утврдување на платите на градоначалниците на општините и за градоначалникот на град Скопје изнесува од 2,70 до 3,70.

Коефициентите од став 1 на овој член се определуваат според бројот на жителите и тоа:

- за градоначалник на општина до 10.000 жители, коефициент 2,70;
- за градоначалник на општина од 10.001 до 25.000 жители коефициент 2,90;
- за градоначалник на општина од 25.001 до 50.000 жители, коефициент 3,20 и
- градоначалник на општина со над 50.000 жители коефициент 3,40.

Коефициентот за утврдување на платата на градоначалникот на град Скопје изнесува 3,70.

Градоначалниците кои функцијата ја вршат волонтерски, имаат право на надоместок на плата во висина од 30% од соодветниот износ во став 1 на овој член.

Правата утврдени со овој закон им припаѓаат на градоначалниците од денот на нивниот избор до крајот на месецот во кој им престанал мандатот, ако со овој закон не е поинаку определено.

Согласно членот 18 од овој закон органите односно нивните надлежни тела од член 2 на овој закон со свој општ акт, во рамките на определените коефициенти го утврдуваат коефициентот за секоја функција.

Органите и нивните надлежни тела од член 2 на овој закон со свој акт определуваат и други функционери и раководни работници на кои се применуваат одредбите на овој закон и го утврдуваат коефициентот за секоја функција.

Членот 19 од Законот уредува дека пратеник кој за време на вршењето на пратеничката функција остварувал плата или надоместок на плата во месечен износ во Собранието, функционер и раководен работник кој го именува Собранието, односно назначува телото што тоа ќе го овласти претседателот на Република Македонија и Владата кој за време на вршењето на функцијата остварувал плата, може да остварува плата по престанувањето на функцијата за време до една година, и тоа:

- три месеци, ако функцијата ја вршел до шест месеци,
- шест месеци, ако функцијата ја вршел од шест месеци и еден ден до 12 месеци,
- девет месеци, ако функцијата ја вршел од 12 месеци и еден ден до 24 месеци и
- 12 месеци, ако функцијата ја вршел 24 месеци и еден ден и повеќе.

Пратеник, функционер и раководен работник има право да остварува плата според одредбите на овој закон за време подолго од една година од денот на престанувањето на функцијата, а најмногу уште шест месеци ако во тоа време стекнува право на пензија. Пратеник, функционер и раководен работник не може да го стекне правото од ставовите 1 и 2 на овој член ако ги исполнил условите за стекнување право на старосна пензија, согласно со закон.

Според членот 20 од Законот правото од член 19 на овој закон се стекнува врз основа на лично барање, кое се поднесува најдоцна во рок од 30 дена од денот на престанувањето на функцијата.

Надлежното тело на Собранието со решение го утврдува правото од член 19 на овој закон и престанувањето на правото според одредбите на овој закон.

Членот 21 од овој закон предвидува дека на пратеник, функционер и раководен работник му престанува правото од член 19 на овој закон кога ќе ги исполни условите за стекнување право на старосна пензија, согласно со закон.

Согласно членот 22 од овој закон, пратеник, функционер и раководен работник кој поднел оставка или е разрешен од должноста пред истекот на времето за кое е избран, именуван или назначен, ги има сите права од член 19 на овој закон.

Лицата од став 1 на овој член, додека го остваруваат правото на плата, имаат право и на надоместок за користење на годишен одмор.

Според членот 23 од Законот на пратеник, функционер и раководен работник му престанува правото пред истекот на времето утврдено во член 19 на овој закон кога тој тоа ќе го побара, кога ќе се вработи или ќе биде избран или именуван на друга функција врз основа на која остварува плата.

Лицата од став 1 на овој член го немаат правото од член 19 на овој закон, односно тоа право им престанува ако се правосилно осудени за кривични дела против државата или за кривични дела сторени од користољубие.

Според членот 24 од Законот, платата на пратеник, функционер и раководен работник остварен според одредбите од член 19 на овој закон се исплатува од средствата за работа на органот, односно на организацијата во која ја вршел функцијата.

Членот 25 од овој закон предвидува дека одредбите од член 19 до 24 на овој закон се применуваат и на претседателот на Република Македонија, на функционер и раководен работник што го именува или назначува претседателот на Република Македонија или телото што тој ќе го овласти и на функционер и раководен работник кој го именува или назначува Владата.

V. НАДОМЕСТОК НА ОПРЕДЕЛЕНИ МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ И ДРУГИ ПРИМАЊА

Во членот 26 од Законот се предвидува дека на пратеник во Собранието, претседателот на Република Македонија, претседателот и потпретседателот на Собранието, претседателот, потпретседателот и членовите на Владата, им се обезбедува бесплатен превоз во железничкиот и патниот сообраќај во Републиката во сите правци.

Членот 27 од Законот уредува дека надоместоците за определени трошоци на избраните и именуваните лица во Републиката, се утврдуваат според висината на трошоците, а можат да изнесуваат:

1) дневница за службено патување во земјата без трошоците за ноќевање

– до 8% од просечната нето плата по работник исплатен во Република Македонија во претходните три месеци,

– трошоците за ноќевање се признаваат во полн износ, според приложената сметка, освен во хотелите од де лукс категорија,

– дневницата за службено патување во странство согласно со Уредбата за издатоците за службен пат и селидби во странство што на органите на управата им се признаваат во тековни трошоци;

2) надоместок за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели, во висина до 20% од продажната цена на еден литар гориво, според изминатиот километар за возилото кое се користи,

3) надоместок поради двоен живот од семејството до 30% од просечната нето месечна плата по работник исплатен во Република Македонија во претходните три месеци;

4) надоместок за селидбени трошоци од местото на живеалиштето до местото во кое се врши функцијата, односно до местото на преселување во рок од една година од денот на престанување на функцијата. Во селидбени трошоци на функционерот се признаваат и трошоците за превоз на функционерот и на членовите на неговото домаќинство. Селидбените трошоци и трошоци за превоз се исплатуваат врз основа на приложени сметки и документација, под услови утврдени со општиот акт на органот од член 3 на овој закон;

5) надоместок за користење на годишен одмор најмалку во висина на просечната месечна плата по работник исплатен во Република Македонија, во претходните три месеци;

6) испратнина при заминување во пензија во висина на двократен износ од просечната месечна нето плата по работник во Републиката, објавена до денот на исплатата; и

7) надоместокот на трошокот за погреб во износ на две просечни месечни нето плати на функционерот, а ако трошоците за погреб не ги поднесува неговото семејство - во износ на последната нето плата на починалиот функционер.

Членот 28 од Законот предвидува дека на избраните и именуваните лица во Републиката им припаѓа и:

1) надоместок на плата во случаите на неспособност за работа поради негова болест или повреди до 21 ден под услови и износ утврдени за работниците во органот во кој ја врши функцијата и

2) надоместок на трошоците за превоз заради посета на потесното семејство од кое функционерот живее одвоено до четири патувања месечно, со правдање на трошоците за превоз, ако не прима надомест за одвоен живот од семејството, а нема право на бесплатен превоз.

Според членот 29 од овој закон, условите и начинот на остварување на правата од членовите 26 до 28 на овој закон, како и висината на надоместокот, односно на износот што на претседателот на Република Македонија, пратеник, функционер и раководен работник им припаѓа во остварувањето на тие права, со општ акт ги утврдува надлежното тело на Собранието; на функционерите и раководните работници кои ги именува, односно кои ги назначува претседателот на Република Македонија - претседателот или телото што тој ќе го овласти; а Владата за функционерите и раководните работници кои таа ги назначува.

V-A НАДОМЕСТОЦИ НА ЧЛЕНОВИТЕ НА СОВЕТИТЕ НА ОПШТИНИТЕ И НА ЧЛЕНОВИТЕ НА СОВЕТОТ НА ГРАДОТ СКОПЈЕ

Членот 29-а од Законот предвидува дека на членовите на советите на општините и на членовите на Советот на градот Скопје им припаѓа месечен надоместок за присуство на седниците на советот и надоместок на патните и дневните трошоци.

Средствата за исплата на надоместоците од ставот 1 на овој член се обезбедуваат во буџетот на општината и во Буџетот на градот Скопје.

Членот 29-б од истиот закон уредува дека месечниот надоместок за присуство на седници на советот се утврдува во процентуален износ од просечната месечна нето плата во Републиката исплатена за претходната година, но не повеќе од:

- 40% во општини до 10.000 жители,
- 50% во општини од 10.001 до 25.000 жители,
- 60% во општини од 25.001 до 50.000 жители,
- 70% во општини над 50.001 жител и
- 100% во градот Скопје.

Висината на месечниот надоместок за присуство на седниците се утврдува со одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на градот Скопје.

Според членот 29-в од Законот на претседателите на советите на општините и на претседателот на Советот на градот Скопје, за раководењето и организирањето на работата на советот, надоместокот од членот 29-б се зголемува за 30%.

Според членот 29-г од овој закон, месечниот надоместок за присуство на седниците на советот се исплатува за присуство на сите седници на советот во тековниот месец.

Месечниот надоместок за присуство на седниците на советот се намалува за 30% за секое отсуство од седница на советот.

Месечниот надоместок за присуство на седниците на советот не се исплатува, доколку членот на советот не присуствувал на ниту една седница на советот во тековниот месец.

Месечниот надоместок за присуство на седниците не се исплатува, доколку советот во тековниот месец не одржал седница.

Според членот 20-д од Законот на членовите на советите на општините и на членовите на Советот на градот Скопје им се исплатуваат надоместоци за патни и дневни трошоци за службени патувања во земјата и странство според прописите кои се однесуваат на државните службеници вработени во општинската администрација и во администрацијата на градот Скопје.

Согласно членот 30 од Законот основите и мерилата за утврдување на платите, другите примања и надоместоци на определени материјални трошоци на функционерите уредени со овој закон соодветно се применуваат и на членовите на Советот на Републиката до 28 јануари 1991 година, за што одлучува претседателот на Република Македонија, односно телото што тој ќе го овласти.

Според членот 31 од Законот органите од член 2 во согласност со одредбите на овој закон ќе ги донесат општите акти во рок од 30 дена од денот на неговото влегување во сила.

До донесување на општите акти од став 1 на овој член на пратениците, функционерите и раководните работници на кои се применува овој закон платата, другите примања и надоместоци на материјалните трошоци им се исплатуваат во износ утврден според одредбите на општите акти што биле во сила до почетокот на примената на овој закон.

Согласно членот 32 од овој закон, одредбите на овој закон се применуваат и на функционерите и раководните работници и лицата кои ги избрале, односно именувале Собранието на Република Македонија, Претседателството на Република Македонија и Извршниот совет на Собранието на Република Македонија, како и на собранијата на општините и Собранието на град Скопје на кои на денот на почетокот на примената на овој закон им престанала функцијата или должноста.

На функционерите и раководните работници во фондовите, самоуправните интересни заедници, општествено-политичките организации, претседателите и судиите на судовите на здружен труд, општествените правобранители на самоуправањето и нивните заменици и функционерите и другите раководни работници на другите органи и организации кои се укинуваат личниот доход им се утврдува според коефициентите определени со овој закон сообразно на групите во кои биле определени со општи акти кои биле во сила до денот на почетокот на примената на овој закон.

Лицата од ставовите 1 и 2 на овој член имаат право на надоместок на плата или на плата како и на остварувањето на другите права утврдени во членовите 19 до 25 на овој закон.

Според Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/2006, 107/2008, 26/2013, 39/2014, 61/2015 и 103/2015- пречистен текст) во членот 65 се предвидува дека платата на дипломатот е распореден на работа во Министерството се состои од следниве компоненти: компонента за работно место, компонента за дипломатско звање и компонента за варијабилна. На платата со која се вреднува работното место и варијабилната се вреднува и стажот на дипломатот во износ од 0,5 % за секоја завршена година работен стаж, а најмногу до 20%. Платата на помошно-стручните службеници се утврдува согласно Законот за административни службеници. Платата на помошно-техничките лица се утврдува согласно Законот за работните односи. Начинот на формирање на плата се утврдува со акт на министерот, кој се донесува по претходна согласност од Министерството за финансии.

Според член 85 став 1 од Законот за административни службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/2014, 199/2014, 48/2015, 154/2015, 5/2016, 142/2016, 11/2018, „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 275/2019 и 14/2020), административниот службеник има право на плата и надоместоци на плата под услови и критериуми утврдени со овој закон, освен ако со посебен закон и со колективен договор поинаку не е уредено.

Законот за административни службеници во член 92 став 1 предвидува право на додаток на плата за административниот службеник за ноќна работа, работа во смени, работа за време на неделен одмор, работа за време на празници утврдени со закон и работа подолго од полното работно време.

Законот за административни службеници уредува право на административниот службеник и на други надоместоци на плата.

Така според член 93 став 1 од Законот, административниот службеник има право на надоместоци на плата и други надоместоци согласно со овој закон и општите прописи за работни односи, и тоа за:

- патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство,
- трошоци за користење на возила во лична сопственост за службени цели,
- трошоци за одвоен живот од семејството,
- селибени трошоци,
- трошоци за работа на терен,
- трошоци за погреб во случај на смрт на административен службеник или член на неговото потесно семејство (брачниот другар и децата родени во брак или надвор од брак, посиноците, посвоените деца и децата земени на издржување),
- штета при елементарни непогоди и
- трошок при подолго боледување на административниот службеник.

Според член 94 став 1 од Законот, ако кај административниот службеник настапи привремена неспособност за работа има право на надоместок на плата во висина утврдена согласно со закон.

Со Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/2014, 199/2014, 27/2016, 35/2018, 198/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 143/2019 и 14/2020), се уредуваат општите начела, класификацијата на работните места, евиденцијата, видо-

вите на вработувања, општите права, должности и одговорности, мобилноста, како и други општи прашања за вработените во јавниот сектор.

Според членот 2 став 2 од Законот за вработените во јавниот сектор, вработени во јавниот сектор се лица кои засновале работен однос кај некој од работодавачите од ставот 1 на овој член, како што се органите на државната и на локалната власт и други државни органи основани согласно со Уставот и со закон, институциите кои вршат дејности од областа на образованието, науката, здравството, културата, трудот, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот, како и во други дејности од јавен интерес утврден со закон, а организирани како агенции, фондови, јавни установи.

Од анализата на цитираните уставни и законски одредби, а тргнувајќи од наводите содржани во иницијативата, како и од наоѓањето на овој суд кој со сопствената иницијатива го покренува прашањето за уставноста и законитоста на целината на оспорената уредба, Судот оцени дека основано може да се постави прашањето за согласноста на Уредбата која како подзаконски акт треба да биде во согласност со одредбите од Уставот, како и со одредбите од наведените законски одредби.

Имено, според Судот, оспорената уредба во целина, со која се определува намалување на платата која што треба да им се исплатува на наведените лица во членот 2 од оспорената уредба, за месеците април и мај 2020 година и истата да биде во висина на минималната плата утврдена за месец декември 2019 година во Република Северна Македонија во износ од 14.500,00 денари е во спротивност со одредбите од Уставот и наведените законски норми.

Правото на плата и висината на плата на наведените лица е уредена со одделни закони кои имаат карактер на *lex specialis*. Владата во време на вонредна состојба има овластување и обврска да го уредува функционирањето на системот во државата, но тоа уредување мора да биде извршено во согласност со постојните важечки норми, односно постојниот уставен и правен поредок.

Испитувајќи ја оспорената уредба со законска сила и нејзиното дополнување, од аспект на согласноста на нејзината содржина со Уставот и законите, Судот утврди дека определувањето на висината на платата на наведените лица кое се прави со оспорениот акт/и, нема ниту уставна, ниту законска основа.

Имено, неспорно е дека Владата донесува уредби со законска сила при постоење на вонредна (и воена) состојба, така што оспорениот акт/и не е спорен од аспект на нејзиниот доносител.

Меѓутоа, она што е спорно и уставно недозволено, е околноста што Владата, без никаква уставна и законска основа, ограничува права на граѓаните кои им припаѓаат од сферата на работните односи. Видно, од оспорениот акт/и, нема наведување на ниту една правна норма, уставна или законска, на основа која извршната власт се впушта во ограничување на права на граѓаните, што пак од друга страна е разбирливо, затоа што такви ограничувања не се предвидени ниту со Уставот, ниту со Законот.

Членот 126 од Уставот на кој се повикува Владата, не го оправдува ваквото ограничување. Уставниот член само уредува овластување на Владата да може да донесува уредби со законска сила до завршување на вонредната состојба, меѓутоа, тоа уставно овластување никако не значи и не подразбира да може Владата, по своја сопствена проценка и оценка самата слободно да одлучува кои слободи и права ќе ги ограничи со уредба, кого се' ќе опфати со ограничувањата, а кого не.

Поточно, Владата има право и може според членот 126 од Уставот да однесува уредби со законска сила, но тоа мора да биде во согласност со Уставот и со закон.

Уредбите не се закон, тие имаат само сила на закон во дадена ситуација со предзнак на воена или вонредна состојба, но само како правна алатка во ситуација кога Собранието како претставнички дом на граѓаните на државата, не може да се состане и да функционира, при што истите мора да бидат во согласност со Уставот и со закон, а како што впрочем неспорно тоа го уредува Уставот.

Уставната определба, уредбите со законска сила да мора да бидат во согласност со Уставот и со закон, упатува на тоа дека уредбите со законска сила можат да бидат донесени само во функција на операционализација на уставни и законски одредби, а не со истите изворно, оригинално да се нормира одредена ситуација која не е предвидена со Уставот или со закон, а уште повеќе, со истите, изворно, да се уредува ограничување на слободи и права за човекот и граѓанинот.

Ограничувањето на слободите и правата е уставна материја, а само во одредени случаи и законска материја кога уставотворецот препуштил со закон да може да се ограничат услови за остварување на одредени права, и тоа во Уставот децидно се наведува.

Според тоа, околноста што Уставот при состојба на прогласена вонредна состојба во државата, и' дал овластување на Владата да донесува уредби со законска сила, не значи и овластување за Владата за арбитражност во оцената кои и какви уредби да донесува, туку да донесува уредби во функција на операционализација, во функција за донесување на решенија неопходно потребни во едно демократско општество.

Најнапред, според Судот, оспорената уредба е во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, од причина што со истата се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Републиката - владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните. Имено, во сите горенаведени закони децидно е наведено дека платата на овие лица не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган. Со оспорената уредба е настаната состојба на двојство на примена на различни прописи по однос на едно исто фактичко и правно прашање, прашањето на висината на платите на субјектите од членот 2 од Уредбата. На овој начин, поради настанување на правна колизија со важечките закони, сметаме дека со предметната уредба се повредува принципот на владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните.

Со оспорената Уредба, исто така се повредува и членот 32 од Уставот, а посебно ставот 3 од истиот член кој предвидува дека секој вработен има право на соодветна заработувачка. Оттука, соодветноста на заработувачката на наведените лица е децидно утврдена во наведените специјални закони со кои всушност се определува заштита на соодветноста, односно на висината на платата на овие лица.

Согласно одредбата од членот 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите. Во конкретниов случај, согласно одредбите од членовите 35 и 36 од Законот за Влада на Република Северна Македонија оспорената уредба претставува акт на Владата за да биде во согласност со наведените закони и со Уставот, односно истиот мора да претставува операционализација на законските одредби, но не смее да излегува надвор од рамките на содржината на законските одредби.

Имено, согласно член 36 од Законот за Владата на Република Македонија:

(1) Со уредба со законска сила Владата уредува прашања од надлежност на Собранието во случај на воена или вонредна состојба ако не постои можност за свикнување на Собранието.

(2) Со уредба Владата го уредува извршувањето на законите; утврдува начела за внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

(3) Со одлука Владата одлучува за одделни прашања и мерки за извршување на законите; основа стручни и други служби за своите потреби и заеднички служби за потребите на Владата и на министерствата и другите органи на државната управа.

(4) Со упатство Владата го пропишува начинот на работата на министерствата и органите на државната управа.

(5) Со програма се утврдуваат одделни прашања од надлежност на Владата за кои е потребно утврдување на динамика и рокови. Програмата содржи и финансиски план за нејзината реализација.

(6) Со решение Владата врши именување и назначување, односно разрешување од должност на директори кои раководат со органи на државната управа, државен, односно генерален секретар и други именувања и разрешувања за кои е овластена и одлучува за други прашања и за управни работи.

(7) Со заклучок Владата заема ставови по прашањата што ги претресувала на седница; утврдува мислења по предлозите на закони и други прописи и по материјали што до Собранието ги поднеле други овластени предлагачи; одлучува за определени прашања на внатрешната организација и односи во Владата; ги определува задачите на министерствата и органите на државната управа и задачите на своите служби и заема ставови за прашањата од својата надлежност.

Уставот во членот 54, јасно уредува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот, при што, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Членот 126 од Уставот, неспорно уредува дека при постоење на воена или вонредна состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила.

Значи, слободите и правата на човекот и граѓанинот за време на воена или вонредна состојба, може да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и Уставот децидно ги наведува случаите во кои може да се ограничат слободи и права на човекот и граѓанинот за време на постоење на воена или вонредна состојба.

Така, според член 21 од Уставот, граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба.

Потоа, членот 27 од Уставот кој се однесува на правото на слободата на движењето (на територијата на Републиката, право на слободен избор на живеалиште, правото на напуштање на територијата на Републиката и враќање во Републиката), јасно наведува во кои случаи, остварувањето на овие права можат да се ограни-

чат, а тоа може единствено во случаите кога е тоа потребно заради заштита на безбедноста на Републиката, водење на кривична постапка или заштита на здравјето на луѓето.

Ограничувањата на слободите и правата, легитимитетот го црпат или директно од Уставот или од закон, и тоа само доколку Уставот, препуштил со закон да можат да се ограничат одредени услови за остварување на некои права.

Така, со член 38 став 1 од Уставот, се гарантира правото на штрајк. Притоа, Уставот со ставот 2 од членот 38, уредува дека со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Оттука, ограничувањата на слободите и правата, децидно мора да бидат наведени во Уставот или Уставот за тоа ограничување да упатува на закон.

Во конкретниот случај, ниту со Уставот, ниту со закон постои уреденост според која висината на платата, може да им биде ограничена на наведените субјекти во оспорената уредба за време на вонредна состојба.

Оттука, определувањето на висината на платата на наведените лица во оспорената уредба, сторено со оспорениот акт на Владата и неговото дополнување, а кои се однесуваат на исплата на минимална плата во износ од 14.500,00 денари, за времетраењето на вонредната состојба, нема правен легитимитет, затоа што не наоѓа правна основа ниту во Уставот, ниту во закон, со што основано се постави прашањето за уставната издржаност на оспорената уредба со законска сила со нејзиното дополнување. Имено, Судот оцени дека во време на вонредна состојба не може да има ограничување на правото на заработувачка бидејќи истовремено со ваквото ограничување се навлегува и во правото на сопственост и мерката донесена со оспорената уредба не е соодветна и пропорционална на целта која што сака да се постигне и донесувањето на истата не е неопходно оправдано во дадениот момент, ниту пак претставува општокризна мерка.

Според наоѓањето на Судот, различното постапување со граѓани кои се во иста правна ситуација и положба, имплицира истовремено и дискриминаторско постапување по основ на општествен статус под кој се подразбира и професионалниот статус на граѓанинот-вработен, што е спротивно на членот 9 и членот 54 од Уставот. Ова, од причина што со оспорените акти е опфатена само одредена група на граѓани. Ваквата определба на носителот на актот, односно ваквото уредување значи повреда на наведените членови од Уставот што упатува на постоење на дискриминација на граѓаните што е спротивно на сите законски прописи, како и меѓународни договори ратификувани и прифатени како дел од внатрешниот правен поредок. Имено, според наведените уставни одредби граѓаните на Република Северна Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјално потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Така, во членот 1 од Протоколот кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи се предвидува дека секое физичко или правно лице има право на непречено уживање на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога тоа е во јавен интерес и под услови определе-

ни со закон и општите принципи на меѓународното право. Меѓутоа, во конкретниот случај исклучокот предвиден во наведениот член од протоколот не е определен со ниту еден закон во позитивната законска регулатива на Република Северна Македонија.

Од напред наведената уставно-судска анализа, Судот оцени дека оспорените акти не се во согласност со одредбите од Уставот, односно со член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4, членот 9, член 32 став 3, членот 51, членот 54 и членот 126 од Уставот, како и со одредбите од Законот за плати и други надоместоци на избрани и именувани лица, Законот за надворешни работи, Законот за платите на судиите и Законот за платите на јавните обвинители, како и со Законот за административни службеници и Законот за вработените во јавниот сектор.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот, Сали Мурати и судиите: Насер Ајдари, Елена Гошева, Никола Ивановски Јован Јосифовски, д-р Осман Кадриу, д-р Дарко Костадиновски, Вангелина Маркудова и Владимир Стојаноски.

У.бр.44/2020

У.бр.50/2020

Скопје

Уставен суд на Република

Северна Македонија

Претседател,

Сали Мурати, с.р.

1846.

Врз основа на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992 и "Службен весник на Република Северна Македонија" бр.202/2019), по моето гласање за Одлуката У.бр.44/2020 и У.бр.50/2020 од 12 мај 2020 година, со кое Уставниот суд одлучи да ги поништи Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, бр.44-2867/1 од 9 април 2020 година ("Службен весник на Република Северна Македонија" бр.97/2020), и Уредбата со законска сила за дополнување на Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, бр.44-3091/1 од 13 април 2020 година ("Службен весник на Република Северна Македонија" бр.100/2020), писмено го образложувам следното

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

Уставниот суд на 28.04.2020 год., со Решението У.бр.44/2020 и У.бр.50/2020 поведе постапка за оценка на уставноста на горенаведените уредби со законска сила, и го запре извршувањето на поединечните акти и дејствија што се преземени врз основа на наведените уредби, а подоцна на седницата одржана на 12 мај 2020 год., со Одлуката У.бр.44/2020 и У.бр.50/2020, ги поништи предметните уредби со законска сила. Покрај фактот што гласав за наведеното Решение и Одлуката на Уставниот суд, сепак не се согласувам целосно со правните основи и аргументи на кои истите се темелат, а за некои имам и сосема спротивно, суштински различно мислење и став.

I. Мнозинството судии при анализата и одлучувањето за горе наведеното Решение и Одлука, го заземаа следново правно мислење за кое имам суштински различно и спротивно мислење:

- Испитувајќи ја оспорената уредба со законска сила и нејзиното дополнување, од аспект на согласноста на нејзината содржина со Уставот и законите, Судот утврди дека определувањето на висината на платата на наведените лица кое се прави со оспорениот акт/и, нема ниту уставна, ниту законска основа.

- ...она што е спорно и уставно недозволено, е околноста што Владата, без никаква уставна и законска основа, ограничува права на граѓаните коишто им припаѓаат од сферата на работните односи. Видно од оспорениот акт/и, нема наведување на ниту една правна норма, уставна или законска, на основа на која извршната власт се впушта во ограничување на права на граѓаните, што пак од друга страна е разбирливо, затоа што такви ограничувања не се предвидени ниту со Уставот, ниту со закон.

- Уставната определба, уредбите со законска сила да мора да бидат во согласност со Уставот и со закон, упатува на тоа дека уредбите со законска сила можат да бидат донесени само во функција на операционализација на уставни и законски одредби, а не со истите изворно, оригинално да се нормира одредена ситуација која не е предвидена со Уставот или со закон, а уште повеќе, со истите, изворно да се уредува ограничување на слободи и права за човекот и граѓанинот.

- Ограничувањето на слободите и правата е уставна материја, а само во одредени случаи кога уставотворецот препуштил со закон да може да се ограничат услови за остварување на одредени права, и тоа во Уставот децидно се наведува.

- Со оспорената уредба, исто така се повредува и членот 32 од Уставот, а посебно ставот 3 од истиот член кој предвидува дека секој вработен има право на соодветна заработувачка. Оттука, соодветноста на заработувачката на наведените лица е децидно утврдена во наведените специјални закони со кои всушност се определува заштита на соодветноста, односно на висината на платата на овие лица.

- Согласно одредбата од членот 51 од Уставот, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите. Во конкретниот случај, согласно одредбите од членовите 35 и 36 од Законот за Влада на Република Северна Македонија, оспорената уредба претставува акт на Владата кој за да биде во согласност со наведените закони и со Уставот, истиот мора да претставува операционализација на законските одредби, но не смее да излегува надвор од рамките на содржината на законските одредби.

- Уставот во членот 54, јасно уредува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот, при што ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба. Значи слободите и правата на човекот и граѓанинот за време на воена или вонредна состојба, може да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и Уставот децидно ги наведува случаите во кои може да се ограничат слободи и права на човекот и граѓанинот за време на постоење на воена или вонредна состојба. Така според член 21 од Уставот, граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен

протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба. Потоа, членот 27 од Уставот кој се однесува на правото на слободата на движењето (на територијата на Републиката, право на слободен избор на живеалиште, правото на напуштање на територијата и враќање во Републиката), јасно наведува во кои случаи, остварувањето на овие права можат да се ограничат, а тоа може единствено во случаите кога е тоа потребно заради заштита на безбедноста на Републиката, водење на кривична постапка или заштита на здравјето на луѓето. Ограничувањето на слободите и правата, легитимитетот го црпат или директно од Уставот или од закон, и тоа само доколку Уставот, препуштил со закон да можат да се ограничат одредени услови за остварување на некои права. Така, со член 38 став 1 од Уставот, се гарантира правото на штрајк. Притоа, Уставот со ставот 2 од членот 38, уредува дека со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата. Оттука, ограничувањата на слободите и правата, децидно мора да бидат наведени во Уставот или Уставот за тоа ограничување да упатува на закон. Во конкретниот случај, ниту со Уставот, ниту со закон постои уреденост според која висината на платата, може да им биде ограничена на наведените субјекти во оспорената уредба за време на вонредна состојба.

- Според членот 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон. Така во членот 1 од Протоколот кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи се предвидува дека секое физичко или правно лице има право на непричечено живеење на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога тоа е во јавен интерес и под услови определени со закон и општите принципи на меѓународното право. Меѓутоа во конкретниот случај исклучокот предвиден во наведениот член од протоколот не е определен со ниту еден закон во позитивната законска регулатива на Република Северна Македонија

II. Апсолутно не се согласувам со горенаведените ставови и толкувања на уставните одредби, кои се вклучени во Решението У.бр.44/2020 и У.бр.50/2020 од 28.04.2020 год., и Одлуката У.бр.44/2020 и У.бр.50/2020 од 12 мај 2020 година, со која беа поништени предметните уредби со законска сила. Сметам дека истите се погрешни, и не се во согласност со суштината на уставните одредби кои ја уредуваат вонредната состојба, сметам дека е погрешно толкувањето на правниот карактер, опсегот и правното дејство на уредбите со законска сила, исто како што и погрешно се толкува опсегот на ограничувањето на слободите и правата односно на чл.54 од Уставот, од следниве причини:

- Неспорно е дека Владата донесува уредби со законска сила при постоење на вонредна (и воена) состојба, дека овластувањето за истото има уставен основ, односно во формално-правна смисла оспорените уредби, не се спорни од аспект на нејзиниот доносител ниту од аспект на правниот основ за нивното донесување. Уредбите со законска сила се правни прописи со sui generis карактер, односно прописи коишто имаат уникатни карактеристики. Ова од причини што, во формално-правна смисла, ги носи орган којшто во поделбата на власта припаѓа на извршната власт (Влада), а правен основ за нивно носење дава Уставот единствено во ситуација на утврдено постоење вонредна сос-

тојба. Нивната суштина, нивниот материјален карактер, се сведува на неопходноста во услови на вонредна состојба да се овозможи функционирање на уставно-правниот поредок, од една страна, и ефикасно, флексибилно, пропорционално, разумно и добро балансирано Владата да уредува и нормира мерки со кои ќе се отстранат причините коишто довеле до прогласување на вонредната состојба, но и последиците од истата. И сето ова има времен карактер односно, овластувањето за носење уредби со законска сила се ограничува со времетраењето на вонредната состојба. Уредбите со законска сила, подлежат на уставно-судска контрола и во времетраење на вонредната состојба, како и на законодавна контрола која се остварува по завршетокот на вонредната состојба¹. Имајќи ја предвид целовитоста на уставните одредби коишто ја уредуваат вонредната состојба и во тој контекст правната природа и правните карактеристики на уредбите со законска сила, нивната суштина од аспект на целта којашто треба да ја постигнат во околности на вонредна состојба, без никаква дилема, уредбите со законска сила се правен пропис со привремена сила на закон. Тој пропис во своето ограничено времетраење ги има карактеристиките на закон, и во никој случај не би можел да биде третиран како подзаконски акт, како што мнозинството судии го третираат во своите правни мислења. Имајќи ја предвид нивната уставна поставеност и функционална намена, целта која тие во своето ограничено времетраење треба да ја постигнат, а таа е соочување со причините коишто довеле до вонредност на состојбата, но и последиците од истата, и враќање во редовниот нормален уставно-правен поредок, за разлика од мнозинството судии за мене не постојат дилеми дека со уредбите со законска сила, Владата може да запре од извршување одреден закон за одредено време, може да одредува нови рокови, може да ги менува постојните и да носи нови законски решенија. Тоа значи дека Уставниот суд е надлежен да ја цени нивната уставност, но не и нивна-

та законитост, бидејќи во нивното времетраење, уредбите со законска сила се на исто правно рамниште со законите. Впрочем да е правилно да се разбере намерата на уставотворецот, но и на законодавецот, треба да се види член 10 од Законот за Влада според кој за време на воена или вонредна состојба, ако не постои можност за свикување на Собранието, Владата донесува уредби со законска сила по прашањата од надлежност на Собранието. Членот 36 став 1 од истиот закон предвидува дека со уредба со законска сила Владата уредува прашања од надлежност на Собранието во случај на воена или вонредна состојба ако не постои можност за свикување на Собранието. Кои се прашањата од надлежност на Собранието, ако не се да носи, менува закони, односно да уредува и нормира? Постои битна разлика помеѓу уредбите со законска сила, кои црпат сила директно од уставната одредба во членот 126 (а се допрецизира во член 36 став 1 од Законот за Влада) и другите уредби од надлежност на Владата со кои се уредува извршувањето на законите, став 2 од членот 36 од Законот за Влада. Кај првите, уредбите со законска сила, нивната смисла е да нормираат (да уредуваат односи, во вонредна состојба, поврзани со причинителот но и со последиците) а на вторите е да операционализираат, и вторите без никаква дилема се подзаконски акти.

Оттука, согласно горенаведената анализа, неосновани и погрешни се толкувањата и тврдењето на мнозинството судии, дека „Уставната определба, уредбите со законска сила да мора да бидат во согласност со Уставот и со закон, упатува на тоа дека уредбите со законска сила можат да бидат донесени само во функција на операционализација на уставни и законски одредби, а не со истите изворно, оригинално да се нормира одредена ситуација која не е предвидена со Уставот или со закон, а уште повеќе, со истите, изворно да се уредува ограничување на слободи и права за човекот и граѓанинот, кои патем, воопшто не се предмет на ограничување со Уставот, следствено ниту со закон“.

- Овластувањата на Владата согласно членот 126 од Уставот, не се неограничени. Имено, во нашиот Устав има уставни ограничувања на овластувањето на Владата да носи уредби со законска сила. Првото е фактот што дури и во вонредна или воена состојба неопходно е почитувањето на темелната вредност владеење на правото, правната сигурност. Следно ограничување е, уредбите да уредуваат неопходни мерки коишто се во функционална врска со директно (или индиректно) соочување и надминување на причините поради кои е утврдено постоењето на вонредната состојба, но и со последиците од вонредната состојба, со водење сметка мерките да имаат легитимна цел, општествена оправданост, да бидат разумни и пропорционални во светло на што побрзо враќање во редовна состојба (со што во суштина ќе бидат задоволени членовите 125 и 126 од Уставот). Неспорен факт е дека Уставот во членот 126 го дефинира само овластувањето Владата да носи уредби со законска сила, но не и опсегот, содржината на уредбите, и нивното траење односно правно дејство по престанокот на вонредната состојба. Но, секако самото овластување коешто го добива Владата упатува на неопходноста содржината, правното дејство и опсегот на уредбите со законска сила да бидат исклучиво во функционална врска со причинителот (поради кој е утврдена вонредна состојба) и последиците што настанале. Во однос на траењето или поточно правното дејство на уредбите, општо прифатен принцип и стандард вклучително и кај Европската конвенција за човекови права, е дека ограничувањата на човековите права може да трае

¹ До Одлуката на Уставниот суд У.бр.187/1998 година, донесена на 3.3.1999 година, законодавецот го уредил прашањето за потврда на уредбите со законска сила кои се носат во вонредна состојба од страна на Собранието во Законот за Владата во членот 13 на следниов начин „За време на воена или вонредна состојба, ако не постои можност за свикување на Собранието, Владата донесува уредби со законска сила по прашања од надлежност на Собранието, што му ги поднесува на Собранието на потврда штом тоа ќе биде во можност да се состане“. Но со наведеното Решение, во 1999 година, Уставниот суд го укинува членот 13 од Законот за влада во делот што гласи „што му ги поднесува на Собранието на потврда штом тоа ќе биде во можност да се состане“ со образложение дека излегува надвор од обврските на Владата предвидени во членот 126 од Уставот. Имајќи го ова предвид, прашањето за правното дејство на уредбите со законска сила, останува уставно правно неуредено прашање. Мој став и мое толкување е дека не е случајно што уставотворецот не го дефинира експлицитно и прецизно опсегот и правното дејство на уредбите, оставајќи можност за толкување на уставните одредби кои ја уредуваат вонредната состојба, во нивната суштина и цел која треба да се постигне, бидејќи едноставно во реалноста не можат да се предвидат сите ситуации, како можни причинители поради кои е утврдено постоење вонредна состојба, ниту степенот, ниту времетраењето на опасноста, ниту пак последиците од истата. Мое мислење е дека е невоозможено фактички, и секако е правно нелогично, а општествено неоправдано да се смета дека во поглед на опсегот, со уредбите со законска сила неопходно да се адресираат само причините поради кои и е утврдено постоење на вонредна состојба, а притоа да се игнорираат последиците коишто настанале како резултат на мерките кои се преземале, а нив ги има во сите општествени сфери и сектори, во економијата, образованието, здравствениот систем, финансискиот, земјоделскиот, транспортниот сектор итн. Во поглед на правното дејство по престанокот на вонредната состојба, исто така, правно нелогично и општествено неоправдано е да се смета дека правното дејство на уредбите со законска сила временски се определува и ограничува со времетраењето на вонредната состојба.

до завршувањето на вонредната состојба. Но, неспорно е дека одредени мерки коишто се нормирани во уредби и коишто се директно или индиректно насочени кон последиците од вонредната состојба, нужно, неопходно и општествено оправдано можат да имаат правно дејство и по престанокот на вонредната состојба. Следно ограничување е членот 54 од Уставот кој уредува двојно ограничување. Првото бара ограничувањето на слободите и правата во вонредна состојба да не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба. А второто ограничување значи дека во вонредна состојба не може да се ограничат правото на живот, забрана на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казните дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста.

- Втората суштинска разлика којашто ја имам во однос на мнозинството судии, се однесува во толкувањето на членот 54 од Уставот, односно опсегот на ограничувањата на слободите и правата на граѓанинот за време на воена или вонредна состојба. За разлика од мнозинството судии, според кои слободите и правата на граѓанинот може да се ограничат само во “случаи утврдени со уставот” став 1 од членот 54 од Уставот, и според ставот 2 од истиот член, кој уредува дека во воена и вонредна состојба слободите и правата можат да бидат “ограничени според одредбите од Уставот”, и тоа се толкува рестриктивно, со наведување на одредби од Уставот како членот 21 каде е уредено правото на протест, членот 27 правото на слободата на движењето, и членот 38 правото на штрајк, односно се толкува во смисла случаите да бидат децидно наведени, мое мислење е дека сите слободи и права на граѓанинот, освен исклучокот во ставот 4 на членот 54 од Уставот, можат да бидат предмет на ограничување во вонредна состојба. За разлика од мнозинството судии, моето толкување на ставот 1 од членот 54 од Уставот „случаи утврдени во Уставот” се однесува „на случаите на вонредна и воена состојба” односно на членовите 125, 126, 127 и 128 од Уставот. Јас ставот 2 од членот 54 „ограничени според одредбите на Уставот” го толкувам, како реферирање на ставот 3 и ставот 4 од истиот член, односно недискриминацијата и правата коишто се апсолутни не можат да бидат ограничени ниту во воена ниту во вонредна состојба. Оттука, значи сите слободи и права утврдени во Уставот освен т.н. апсолутните слободи и права од ставот 4 на членот 54, можат да бидат предмет на ограничување. Секако и оние кои се предмет на ограничување не значи дека треба се предмет на неограничено ограничување. Ставот 3 бара да биде испочитуван принципот на недискриминација во ограничувањата, а членот 126 од Уставот кој ги дава овластувањата на Владата, како и општо прифатените принципи на меѓународното право бараат ограничувањата да бидат добро дизајнирани, во функционална врска со причината и последиците, пропорционални, оправдани, разумни во својата суштина. Сметам дека мнозинството судии неосновано и погрешно толкуваат дека слободите и правата на граѓанинот можат да бидат ограничени само во случаи утврдени со Уставот притоа наведувајќи ги само случаите од членот 21 (мирно собирање и јавен протест), членот 27 (слобода на движење), и членот 38 (правото на штрајк), игнорирајќи го ставот 4 од членот 54 т.н. апсолутни права коишто не можат да бидат ограничени ниту во воена ни-

ту во вонредна состојба. Јасно е дека правата од работен однос, не се предвидени во оној сет на права уредени во членот 54 од Уставот, кои како апсолутни права не можат да бидат предмет на какво било ограничување ниту во воена ниту во вонредна состојба.

III. Единствени ставови со кои се согласувам со мнозинството судии и поради кои гласав за поништување на предметните уредби се следниве:

- Предметните уредби со законска сила се во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, од причина што со истата се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Републиката – владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните. Имено, во оспорената уредба е настаната состојба на двојство на примена на различни прописи со иста правна сила, во однос на едно исто фактичко и правно прашање. Поточно, уредбата со законска сила не ги изменува и не ги ограничува Законот за платите и други надоместоци на избраните и именуваните лица, Законот за надворешни работи, Законот за платите на судиите, Законот за платите на јавните обвинители, итн, туку нормира и определува во уредба со законска сила дека на лицата наведени во уредбите за времетраење на вонредната состојба им определува минимална плата од 14.500 ден. На овој начин, поради настанување на правна колизија со важечките закони, со предметната уредба се повредува принципот на владеење на правото и правната сигурност на граѓаните. Во правниот промет егзистираат и предметните Уредби со законска сила и повеќе закони (погоре посочени) коишто уредуваат исто прашање на различен начин.

- Предметните уредби со законска сила го повредуваат ставот 3 од членот 54, бидејќи со истите, различното постапување со граѓани кои се во иста правна ситуација и положба, имплицира дискриминаторско постапување по основ на општествен статус, под кој се подразбира и професионалниот статус на граѓанинот – вработен, што е спротивно на ограничувањата предвидени со ставот 3 на членот 54 од Уставот. Евидентно е дека различно постапува при нормирањето на висината на платите со дел од избраните и именуваните лица, како што тоа го прави во случај со Уредбата за дополнување во која висината на платите на избраните и именуваните амбасадори и генерални конзули, кај кои за разлика од другите (уредува минимална плата од 14.500 ден), уредува намалување на платите за 20 %.

- Покрај наведеното, сметам дека со предметните уредби има и повреда на чл. 126 ст.1, во смисла на непропорционалност на мерката којашто се нормира со предметните уредби. Претходно истакнав дека, овластувањето на Владата да носи уредби со законска сила е ограничено во смисла на императивот уредбите да уредуваат неопходни мерки кои се во функционална врска со директно или индиректно соочување и надминување на причините но и последиците од вонредната состојба, но, истото е неопходно да се прави со водење сметка мерките да имаат легитимна цел, општествена оправданост, да бидат разумни и пропорционални во светло на што побрзо враќање во редовна (нормална) состојба, што е пропуштено со предметните уредби со законска сила.

13 мај 2020 година
Скопје

Судија
на Уставниот суд на Република
Северна Македонија,
д-р Дарко Костадиновски, с.р.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје

бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.

Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски

телефон: +389-2-55 12 400

телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2020 година изнесува 12.200,00 денари.

„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.

Рок за рекламации: 15 дена.

Жиро-сметка: 300000000188798.

Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.

ISSN 0354-1622

2020139